SUBIECTUL ŞI COMPLEMENTUL DIRECT. REALIZĂRI ATIPICE

Ionuţ Pomian
Liceul Tehnologic, Tăşnad (*SM*)
i.pomian@yahoo.com

Abstract. ***The Subject and the Direct Object. Atypical Realisations.*** *The present paper represents a study regarding the semantic and grammatical aspects and difficulties in the present day analysis of some atypical constructions that imply the syntactic function of subject, its relation with the predicate. So, we put into discussion the non-prototypical realizations of this function (such as: prepositional and partitive subjects, locative / temporal subjects, coordinated subject with* ***şi cu****). All these types of constructions are included, both in traditional and actual grammars, as* ***(real or apparent) exceptions from the nominative case****. In this regard, we valorize important studies that can help us in clarifying the disputes and controversies among specialists*.

Keywords: *subject*, *direct object*, *syntactic relation*, *atypical constructions*, *exceptions.*

0. Odată cu apariţia gramaticilor academice GALR şi GBLR, la cinci decenii distanţă în raport cu gramatica tradiţională (GLR 1963/1966), încă lucrare de referinţă în uzul şcolar, au avut loc numeroase mutaţii datorate implementării numeroaselor inovaţii şi achiziţii din studiile de specialitate, româneşti şi străine. Noile tratate se revendică, principial, de la dorinţa şi necesitatea sincronizării cu direcţiile moderne din cercetarea gramaticală, în special cu cele ale gramaticilor generative. În studiul de faţă ne propunem să analizăm, în conformitate cu achiziţiile şi modificările substanţiale din lucrările amintite, **subiectul**, relaţia **subiect - predicat**, dar, în special, câteva dintre realizările neprototipice ale subiectului, dar şi ale complementului direct, aşa-zisele excepţii (reale şi aparente), construcţii descrise tangenţial şi în GALR (II, *Enunţul*), „*volum corespunzător «în mare» secţiunii de sintaxă din gramaticile anterioare* […]*, conceput în principiu ca o gramatică a verbului cu tot ce depinde de acesta, inclusiv* ***subiectul*** *(=* ***o gramatică dependenţială)*** (s.n. – I.P.).*”* (Neamţu 2014a, 527).

1. În gramaticile româneşti din secolul al XIX-lea, precum şi în gramaticile academice din secolul trecut, lingviştii operează cu dihotomia

BDD-V5064 © 2019 Casa Cărţii de Ştiinţă
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:33 UTC)

părți de propoziție ***principale*** **vs** ***părți de propoziție secundare*****, eroare [s.n. – I.P.] menținută și în gramaticile** școlare, în studii de specialitate, care nu valorifică și nu se acomodează cercetărilor din noile modele de analiză. Canonic, subiectul este definit în raport cu verbul și, prin analogie, în raport cu unele interjecții cu regim verbal, apărând, ca și CD, numai în GV și în GInterj (***Elevii*** *citesc.* ***Copilul*** *țuști în apă*), apariția sa fiind strict condiționată de capacitatea verbului de a accepta această poziție (de *complement special* în cazul nominativ), spre deosebire de gramatica tradițională, unde se definește ca parte principală de propoziție, distingându-se de cealaltă parte principală (de *predicat*), constituenți sintactici între care se instituie o relație de interdependență / inerență: GLR (1954: II, 75; GLR 1966: II, 87; Guțu Romalo 1973, 109; Avram, 1997, 326–327; Dimitriu 1999/2002: II, 1256). Ideea raportului de inerență, înregistrată încă din secolul al XIX-lea de lingviști precum Timotei Cipariu, este promovată și în recentele gramatici academice (GALR, GBLR).

1.1. Inventariind numeroasele definiții ale subiectului, acesta apare sub diverse denumiri (*parte principală de propoziție, complement avantajat, element dependent, prim element dependent, determinant de tip completiv, modificator privilegiat al verbului principal* etc.), iar, ca definiție de lucru, pornim de la cea regăsită în DSL (2005, *s.v. subiect*), unde se consemnează că subiectul reprezintă acel „*concept pe care și-l dispută logicienii, gramaticienii, pragmaticienii, cu semnificații distincte, dar și interferente, trecând de la un domeniu la altul (din logică în gramatică, mai ales), cu accepții și interpretări diferite chiar și în limitele aceleiași perspective, dând naștere la multiple ambiguități.*”.

În viziunea gramaticii structuraliste, subiectul este definit, pentru prima oară, drept complement sau actant prim, cu precizarea că actanții se subordonează verbului (Tesnière 1959: „*L`actant est subordonné au verbe*”), deci un constituent strâns legat de un centru predicativ (verb, adjectiv, adverb, prepoziție, substantiv relațional) care se supune restricțiilor gramaticale (cazuale, prepoziționale) și semantice impuse de centru, opunându-se circumstanțialelor sau adjuncților, constituenți suprimabili (determinanți facultativi) din componența unei sintagme / grup semantico-sintactic. Dacă structuraliștii consideră subiectul drept un „complement” obligatoriu, gramatica generativă nu îl tratează drept „privilegiat”, informația lui fiind predictibilă din informația categorială, prin poziția ocupată de GN în ierarhia arborelui; în teoria guvernării și a legării (Chomsky 1997), se susține că, în orice limbă, există obligativitatea realizării acestei funcții sintactice, iar situațiile în care propozițiile nu au subiect sunt explicate prin recurgerea la categoriile vide (PRO/pro și urmă).

1.2. Fondator al lingvisticii cognitive, Charles Fillmore argumentează că subiectul este o poziție de suprafață, marcată în special la nivelul formei, funcție obținută prin operația de subiectivizare a unui caz de adâncime, așa-numitele *roluri tematice sau semantice* (Agent, Experimentator, Beneficiar,

BDD-V5064 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:33 UTC)

Sursă, Pacient etc.), corespondente ale *theta-rolurilor* din gramatica generativă. În lingvistica românească, există puține studii care se ocupă de acest tip de transformare (Vasiliu și Golopenția-Eretescu, Pană Dindelegan), definit drept „*tip de transformare care constă în așezarea unui caz / rol din configurația cazuală a fiecărui predicat în poziția sintactică de subiect* […], *vorbitorul alegându-și actantul pentru poziția de subiect în funcție de intențiile de focalizare a unuia sau a altuia dintre actanți.*" (DSL, *s.v. subiectivizare*). Până în prezent, nicio direcție gramaticală nu a reușit să dea o definiție satisfăcătoare a subiectului, de unde și constatarea lui Grevisse-Goose (2008, 241): „*Par conséquent, il est impossible de donner du sujet et du prédicat des définitions qui satisfassent entièrement.*".

2. Limba română înregistrează, în toate perioadele sale de evoluție, o serie de tipare formale, cu realizări prototipice, dar și câteva structuri necanonice, așa-zisele ***excepții de la nominativul subiectului***, realizări formale pe care Camelia Stan (2013, 142 *sqq.*) le descrie într-o manieră cvasiexhaustivă, autoarea valorificând surse din toate perioadele istoriei limbii române. Succint, în româna veche, **subiectul** se exprima, principial, ca și în româna contemporană: (i) prin GN determinat (DP) cu verbul la mod personal, interpretabil ca expresie referențială; (ii) prin structuri verbale nonfinite (cu infinitiv, supin sau gerunziu), deci ca expresie nonreferențială; (iii) prin construcții relative infinitivale, propoziții relative și propoziții conjuncționale.

2.1. O controversă în rândul specialiștilor o constituie tipul relației sintactice dintre subiect și predicat (subordonare, interdependență, ori inerență). Calificarea raportului dintre subiect și predicat ca unul specific, nici de coordonare, nici de subordonare, ci de interdependență, pornește de la imposibilitatea definirii satisfăcătoare a subiectului și a predicatului. Definițiile lor nu pot fi decât circulare, a subiectului prin raporturile sale cu predicatul și a predicatului prin raporturile sale cu subiectul. Se consideră că, de fapt, relația dintre ele este de solidaritate reciprocă, Astfel, în GBLR (2010, 353), se precizează:

> „O relație specială de interdependență se stabilește între subiect și forma verbală finită, dat fiind că subiectul impune verbului acord în persoană și în număr, iar verbul îi impune subiectului cazul nominativ: **Elevii citesc**. În construcția cu pasiv, subiectul impune și acord în gen participiului: **Elevul a fost apreciat. Eleva a fost apreciată.**".

2.2. Problema raportului dintre subiect și predicat, deși larg dezbătută, nu a fost rezolvată într-un consens al interpretărilor, această incongruență datorându-se perspectivelor diferite de abordare. Verbul deține calitatea de centru, termenul care atribuie caz și roluri tematice, ambii

BDD-V5064 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:33 UTC)

constituenţi (**subiectul** şi **predicatul**) putând fi elidaţi în orice context, dar recuperabili contextual), încât, potrivit tuturor testelor de constituenţă, verbul este centrul căruia subiectul i se subordonează. Faptul că subiectul este un subordonat de tip special, care impune verbului acord nominal, se explică, în termeni generativi, prin aceea că este specificator al verbului, caracterizat, din punct de vedere relaţional, prin: (i) „*relaţii de dominare: Subiect > GPred (Subiectul este dominat de grupul predicativ) şi Subiect G< GN^N (Subiectul domină succesiunea GN^N)”*, respectiv prin (ii) „*relaţii de vecinătate:* [*Predicat -- Impersonal*]” (Pană Dindelegan 1999, 58). Parcurgând şi coroborând descrierile relaţiei sintactice instituite între cele două funcţii din gramatica generativă, cea funcţională şi relaţională, se ajunge la aceeaşi concluzie, şi anume centralitatea verbului şi subordonarea subiectului faţă de verb, subiectul funcţionând ca „*actant (de **caz**), actant **regizat** de verb, ca oricare dintre ceilalţi actanţi din grupul verbal*” (Pană Dindelegan 1974; 1999, 34; Vasiliu şi Golopenţia-Eretescu 1969, 77 *passim*). Dat fiind spaţiul destul de limitat, nu detaliem, în prezentul articol, nici tipul de relaţie sintactică a sintagmei predicative din cadrul „construcţiilor absolute”, structuri complexe, unde o formă verbală nonfinită se combină cu un nominal-subiect (*Înainte **de a intra profesorul** în clasă, elevii făcură gălăgie pe coridor. **Sosind vremea** recoltei, toată familia s-a apucat de treabă. Odată **plecat tata** de acasă, copiii se simţeau trişti.*). În aceste cazuri, considerăm că, între **subiect** şi **predicatul** exprimat printr-o formă verbală nepersonală, singurul mijloc de realizare a raportului dintre cele două funcţii îl constituie ***aderenţa / juxtapunerea***.

2.3. Pe de altă parte, unii lingvişti, precum reprezentanţii Şcolii clujene de sintaxă relaţională, creditează teoria conform căreia subiectul este termenul regent, iar predicatul – termenul subordonat. D. D. Draşoveanu porneşte de la accepţia din matematică a funcţiei, susţinând că, în cadrul unei relaţii de subordonare, numai unul dintre termeni poate fi funcţie a celuilalt sau pe lângă celălalt (constanta vs variabila). Ca atare, funcţia este variabila, în speţă termenul subordonat. Cum cei doi termeni nu-şi pot fi reciproc funcţii, teoria raportului de interdependenţă / inerenţă se exclude. Totodată, gramaticianul precizează că

> „[…] dacă în determinarea raportului gramatical e hotărâtor mijlocul gramatical de realizare a acestui raport şi dacă în cazul predicatului şi subiectului acest mijloc este acordul – acelaşi ca şi cel dintre atribut şi substantiv, atunci şi predicatul este subordonat subiectului, ca şi atributul substantivului.” (Draşoveanu 1958, 181).

Acest punct de vedere este împărtăşit de puţini lingvişti străini (Grevisse-Goose 2008, 246). Dacă vrem să introducem în gramatică un punct de vedere consecvent, trebuie să ţinem cont de argumente pertinente,

BDD-V5064 © 2019 Casa Cărţii de Ştiinţă
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:33 UTC)

apte să susțină analiza personal(izat)ă. În urma parcurgerii unei bogate bibliografii de specialitate, creditǎm teza relației de interdependență dintre subiect și predicat, o relație de reciprocitate în care termenii sintagmei predicative impun restricții unul celuilalt, deși, în GBLR, lucrare care preia modelul funcțional și cel generativ-transformațional, nu există o descriere sintactică clară a relației dintre cuvinte și a mijloacelor prin care acestea se realizează, observație la care adăugăm că ambele tratate academice admit, de asemenea, o viziune în care sintaxa, semantica și pragmatica se află într-o relație de interdependență, în ciuda faptului că acestea sunt discipline diferite, cu obiecte de studiu diferite (precum limbajul și instrumentele de lucru), motiv pentru care nu ar trebui să preluăm criterii sau reguli semantice și pragmatice pentru realizarea funcțiilor sintactice și nici invers.

2.4. Așa cum am menționat (*supra* **0.**), subiectul și complementul direct se încadrează în categoria complementelor matriciale cerute de trăsăturile semantico-sintactice ale unui centru sintactic. Astfel, potrivit GALR (II, 319), „***subiectul**, a cărui apariție este condiționată de capacitatea sintactică a verbului de a accepta un nominal-subiect, este interpretat ca aparținând clasei complementelor, fiind considerat un **tip special**, «privilegiat» **de complement***”, opinie împărtășită și în GBLR (2010, 407):

> „Subiectul ocupă, în raport cu verbul, o poziție de complement matricial (este cerut de grila sintactică a unor verbe, dar neacceptat de altele), fiind însă, în raport cu celelalte complemente matriciale, un complement «privilegiat»: este singurul complement legat de verb prin restricții bilaterale, căci, la rândul lui, impune verbului-predicat acordul în număr și în persoană.”.

3. În continuarea studiului nostru, supunem analizei câteva realizări neprototipice ale subiectului, când acesta se construiește fie prepozițional (în acuzativ / caz3), fie în cazuri oblice (genitiv ori dativ), ca fenomenalizări ale imbricării.

3.1. Subiectul posesiv / genitival

Construcția cazuală a subiectului **[AL + LEXEM POSESIV / GN ÎN GENITIV]**, catalogată drept „realizare genitivală **aberantă**” (Neamțu 2014a, 452–453), cunoaște numeroase interpretări de la un autor la altul, cei mai mulți lingviști tradiționaliști încadrând-o în rândul mai extins al așa-numitelor *excepții* de la nominativul subiectului. Definit semantic drept substitut al unui substantiv recuperabil contextual, care „*în toate situațiile **este echivalent cu un substantiv determinat definit***”, obligatoriu complinit de un GN în genitiv sau de un adjectiv posesiv (GALR: I, 245–248 *passim*; GBLR, 126 *sqq*.), **al** este recunoscut, în gramatica românească, drept

BDD-V5064 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:33 UTC)

pronume semiindependent destul de târziu, alături de **cel**, primind toate atributele morfosintactice ale clasei pronominale, de unde şi posibilitatea trecerii acestor unităţi din rândul articolelor. Preluând, prin acordul paradigmatic, categoriile nominalului-obiect posedat (de gen, număr şi caz), *al* impune singur şi acordul predicatului, funcţionând extraposesival şi extragenitival, în ciuda paradigmei deficitare, şi anume lipsa formei genitiv-dativale la singular.

Acest pronume posesiv semiindependent, ca, de altfel, şi celelalte realizări neprototipice (excepţiile de la nominativul subiectului), nu este lipsit de opinii care combat posibilitatea disocierii celor doi termeni ai sintagmei (pronumele semiindependent şi adjectivul posesiv / GN în genitiv în practica analizei gramaticale (inclusiv în noile tratate academice). Astfel, lingvistul Corneliu Dimitriu (1999 / 2002: 1260 *sqq*.) consideră că teoriile moderne, care acceptă realizările numelui-subiect şi în alte cazuri decât nominativul, mai exact în genitiv, în dativ sau în acuzativ „***reprezintă abateri/greşeli generalizate***” produse prin „***anacolut generalizat***” [s.a. – C.D.], iar, în GBLR, se susţine că al doilea termen este precedat de marca posesiv-genitivală *al*, ca efect al neadiacenţei stricte a adjectivului posesiv la un regent determinat cu articol definit (*o carte **a mea**, această carte **a mea***.).

Continuator al concepţiei relaţionist-neotradiţionale, uşor formalistă şi contestatară faţă de gramatica tradiţională, direcţie fondată de către D. D. Draşoveanu, lingvistul clujean G. G. Neamţu s-a ocupat îndeaproape de afirmarea şi argumentarea ideii că *al* (*a...*), exceptând calitatea de morfem în structura numeralului ordinal, este întotdeauna **pronume posesiv semiindependent**, inclusiv în ipostaza de dublant prin anticipare sau reluare, a substantivului-obiect posedat Astfel, potrivit acestei accepţii, toate sintagmele posesive, similar tuturor celorlalte construcţii neprototipice ale subiectului (realizările în alte cazuri decât nominativul – genitiv, dativ ori acuzativ –) sunt tratate drept false excepţii, pledându-se pentru soluţia *decumulării* în analiză a relativelor „cumulante”.

Observaţie: În cazul sintagmelor discutate aici (**3.1.**), se operează, în practica analizei gramaticale, cu disocierea grupurilor nominale [**al + lexem posesiv**], în care „*ca pronume, **al** substituie întotdeauna un substantiv **articulat enclitic**, nu nearticulat sau altfel articulat*.” (Neamţu 2014a, 451–467), autorul notând: „*Faptul că **al** şi substantivul articulat enclitic ocupă alternativ aceeaşi poziţie (faţă de un genitiv sau un adjectiv pronominal posesiv) este motivat de Draşoveanu (1997, 100) prin aceea că **al**, din punct de vedere etimologic, are în structura lui un articol hotărât enclitic, la fel ca substantivul pe care îl reprezintă.*” (*ibidem*, 462, nota 51). Concomitent, G. G. Neamţu lansează ipoteza că aşa-zisele prepoziţii/locuţiuni prepoziţionale cu regim genitival au comportament gramatical substantival, unul de tip aparte şi hibrid, acestea funcţionând ca „**substantive semiindependente**”.

BDD-V5064 © 2019 Casa Cărţii de Ştiinţă
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:33 UTC)

Lingvistul își rafinează teoria substanțial și o extinde, argumentând existența, în română, a trei ipostaze ale acestui termen: (i) ***al***$_1$ –pronume posesiv semiindependent + posesiv / nominal în genitiv; (ii): ***al***$_2$ –morfem în alcătuirea numeralului ordinal; (iii): ***al***$_3$ – pronume posesiv anaforic / dublant al numelui-obiect posedat, prin anticipare sau prin reluare. De aceea, considerăm relevant să realizăm o descriere sintetică privind aceste structuri, care pun o serie de problem chiar și în cele mai recente lucrări de specialitate. Fenomenul dublării reclamă dublatului și dublantului aceeași calitate morfologică, fie nominal, fie adjectival. Referențial, raportul dintre AL, ca substitut al nominalului-obiect posedat și substantive se apropie vizibil de dublarea CD și a CI prin forme pronominale atone. În ambele cazuri, dublatul și dublantul sunt identici referențial (Compară: anticipare: ***Îl*** *văd pe Ion. / ai noștri tineri* vs; reluare: *Pe Ion* ***îl*** *văd cam trist. / Acest prieten* ***al*** *tău e specialist în fraude electorale.*). Caracterul anaforic justifică neîncadrarea sintactică a dublantului la o funcție, fie ea aceeași cu a dublatului, fie diferită, și nu are funcție sintactică marcată, ci doar un pronume posesiv anaforic / dublant în Nominativ. În construcțiile partitive (*Un prieten* ***de-al meu / de-ai mei***), *al* rămâne un pronume posesiv normal, integrat relațional în structură, adică un Ac$_3$, cu funcția de „atribut pronominal prepozițional" (ambele forme fiind acceptate în noile gramatici). Ulterior, se opinează că *al* funcționează și ca proforme, substituind prepozițiile și locuțiunile prepoziționale ale genitivului, care formează, împreună cu GN de după el, o construcție compactă, unde *al / a / ai / ale / alor* sunt, de fapt, **substantive semiindependente** în Ac (un fel de Ac$_3$ prepozițional) care ocupă funcții sintactice dintre cele mai diverse (atât complemente, cât și circumstanțiale).

3.2. Subiectul prepozițional încorporează construcții construite cu diverse prepoziții (*de, din, dintre, la, pentru, cu / și cu*), structuri necanonice în Ac$_3$. (*Ce* ***de cărți*** *mai are acest tânăr! A băut* ***la*** *ceai ca să se însănătoșească rapid. Am premii* ***pentru care*** *merită.* ***Cu toții*** *au ajuns la timp. Azi există* ***de*** *toate. Eu* ***și cu*** *Adrian am făcut toată munca. Au mai plecat* ***din/dintre*** *musafiri.*). La acestea, se adaugă și subiectele realizate în cazuri oblice (*Le voi oferi* ***cui*** *merită.*). Prepozițiile *la* și *de*, în vecinătatea unui nominal (***Ce de*** *oameni au venit! A primit* ***la*** *flori! De* ***care*** *prăjituri ai cumpărat?*), transpun nominalul (aici pronumele și adjectivul pronominal relativ-exclamative) în modificatori adjectivali (*proadjective*), similar adjectivelor provenite din conversiunea unor adverbe (*asemenea, așa, atare* etc.). Cu privire la cele două prepoziții menționate, acestea devin adjective invariabile, care intră mai precis în sfera cuantificatorilor, fapt menționat și în gramaticile mai vechi și mai noi. „***Ce***" din structuri exclamative (*ce de oameni, ce de țuică, ce de bombe, ce de pește*) nu este adverb (*ce ≠ cât de*), ci adjectiv pronominal pe lângă un substantiv cu înțeles cantitativ superlativ **eliptic** (= *mulțime, groază, cantitate, mare, puzderie*). În enunțurile exclamative, în vecinătatea lui *de*, este un centru funcțional de grad, iar

BDD-V5064 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:33 UTC)

prezența prepoziției este cea care probează calitatea de construcție sintactică eliptică, „*de / la*” funcționând ca determinativi cantitativi, substitute morfologice (proadjective: *mulți*), care ocupă, sintactic, funcția de **cuantificatori**, sinonime în cadrul unor sintagme prepoziționale complexe, similar realizărilor neprototipice ale complementului direct (*Au mâncat **la prune**, de nu ne venea să credem. A primit **la flori**, de am rămas stupefiați.*).

Situația este diferită în structuri partitive, de tipul: *Au mai plecat **din/ dintre musafiri**.*

În GBLR (2006, p. 413), se consemnează:

> „*În cazul subiectului, spre deosebire de CD, lipsește realizarea prepozițională. Fac excepție câteva construcții neprototipice cu **«subiect partitiv»**, regăsibile, de altfel, și la CD: Au câștigat și* [$_{GN}$ *Ø **de-ai noștri***]$_{S}$, *Au lipsit și* [$_{GN}$ *Ø **de-alde Moromete***]$_{S}$. *Au murit și* [$_{GN}$ *Ø **dintre ei***]$_{S}$ *S-a furat* [$_{GN}$ *Ø **din mâncarea copiilor***]$_{S}$ *Construcțiile se interpretează ca structuri eliptice, cu un centru de grup nominal vid (Ø- fără realizare fonetică). Aceeași interpretare este valabilă și pentru construcțiile cu* de *«calitativ» (În societate, sunt și* [$_{GN}$ *ø* **de aceia** [*care cred că numai ei au dreptate*]$_{Modif}$]$_{S}$*).*”.

4. Concluzii. Pornind de la o bibliografie care valorifică studii de specialitate mai vechi și mai noi, prezentul articol repune în discuție câteva dintre realizările necanonice ale subiectului și ale complementului direct, mai exact acele structuri sintactice care, din punct de vedere gramatical și semantic, intră în sfera excepțiilor (aparente sau reale) în raport cu formele prototipice din sintaxa limbii române. În acest sens, analiza noastră descrie, în primul rând, mecanismele ce stau la baza relației sintactice dintre **subiect** și **predicat**. Problema raportului dintre cele două funcții a suscitat, de-a lungul timpului, interesul multor gramaticieni, fără a se ajunge la un consens până în prezent.

Dificultatea de a stabili definitiv tipul raportului sintactic dintre subiect și predicat (subordonare, interdependență ori inerență) se revendică din imposibilitatea definirii satisfăcătoare a acestor funcții. În majoritatea gramaticilor românești și străine, de orientare structuralistă, funcțională, generativă etc., primează teza raportului de solidaritate reciprocă dintre cei doi termeni. Pe de altă parte, reprezentanții *Școlii clujene de sintaxă relațională* creditează teoria potrivit căreia predicatul reprezintă, în interiorul sintagmei predicative, termenul subordonat ($\mathbf{T_s}$), care se subordonează subiectului ($\mathbf{T_r}$), în mod similar acordului realizat între atribut și substantiv, iar, în cazul construcțiilor absolute, mijlocul sintactic de realizare a relației dintre subiect și forma verbală nonfinită îl constituie juxtapunerea / aderența.

La mulți, mulți ani cu sănătate şi zile senine,
stimată doamnă profesor!

BDD-V5064 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:33 UTC)

Bibliografie

Adger, David (2003). *Core Syntax. A Minimalist Approach*. Oxford: University Press.

Avram, Mioara (1997). *Gramatica pentru toți*. Ediția a II-a revăzută și adăugită. București: Editura Humanitas.

Băilă, Adelina Patricia (2018). Funcții sintactice vs funcții semantice în gramatica limbii române, în *DR*, nr. 1, 17–26.

Chomsky, Noam (1997). *The Minimalist Program*. Third printing. Cambridge/London, The MIT Press.

Cirillo, Robert John (2009). *The Syntax of Floating Quantifiers. Stranding Revisited*. Utrecht, The Netherlands: LOT.

Cornilescu, Alexandra și Nicolae, Alexandru (2011). On the syntax of the Romanian indefinite pronouns **unul** and **altul**. În Rodica Zafiu, Camelia Uşurelu, Helga Bogdan-Oprea (eds) (2011). *Limba română – Ipostaze ale variației lingvistice*. București: Editura Universității din București, 67–94.

Dik, Simon C (1997). *The theory of functional grammar*. Edited by Kees Hengeveld. 2nd edition. Berlin, New York: Mouton de Gruyter.

Dimitriu, Corneliu (1999/2002). *Tratat de gramatică a limbii române*. I: Morfologia. II: Sintaxa. Iași: Institutul European.

Dragoș, Elena (2016). *Morfosintaxa metaforei (secolul al XIX-lea). Considerații etimologice și pragmatice.* București: Editura Academiei Române.

Dragomirescu, Adina și Nicolae, Alexandru (2013). Urme ale selecţiei auxiliarului de perfect compus în română. În Dan Octavian Cepraga, Coman Lupu, Lorenzo Renzi (eds). (2013). *Études romanes. Hommages offerts à Florica Dimitrescu et Alexandru Niculescu*. I. București: Editura Universității din București, 338–352.

Drașoveanu, Dumitru (1958). Despre natura raportului dintre subiect și predicat. În *CL*, III, 175–182.

Drașoveanu, D. D. (1997). *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*. Cluj: Editura Clusium.

Bidu-Vrănceanu, Angela *et alii* (2001). *Dicţionar de ştiinţe ale limbii*. Bucureşti: Editura Nemira.

Fillmore, Charles J. (1968). The Case for Case. În *Universals in Linguistic Theory*. New York: Holt and Winston, 1–89.

GALR = *Gramatica academică a limbii române*. (tiraj nou, revizuit). Vol. I-II. București: Editura Academiei, 2008.

GBLR = *Gramatica de bază a limbii române*. Coord. Gabriela Pană Dindelegan. București: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010.

GLR 1954 = *Gramatica limbii române.* Vol. I-II. București: Editura Academiei R.P.R.

GLR 1966 = *Gramatica limbii române*. Vol. I-II. Ediția a II-a revăzută și adăugită. Tiraj nou. București: Editura Academiei R.S.R.

Grevisse, Maurice et Goose, André (2008). *Le bon usage. Grammaire française*. 14e édition. Bruxelles: Éditions De Boeck Duculot & Larcier.

Gruiță, G. (1981). *Acordul în limba română*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.

BDD-V5064 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:33 UTC)

Guțu Romalo, Valeria (1973). *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*. București: Editura Didactică și Pedagogică.

Neamțu, G. G. (2001–2002). *Curs de sintaxă a limbii române contemporane*, ținut în anul universitar 2001-2002 la Facultatea de Litere din cadrul Universității Babeș-Bolyai, din Cluj-Napoca.

Neamțu, G. G. (2014a). *Studii și articole gramaticale*. Prefață de Simion Răchișan. Cluj-Napoca: Napoca Nova.

Neamțu, G. G. (2014b). *Teoria și practica analizei gramaticale: distincții și ... distincții*. Ediția a IV-a. Pitești: Paralela 45.

Nedelcu, Isabela (2008). Se poate vorbi de un complement direct partitiv?. În Gabriela Pană Dindelegan (coord.) (2008). *Limba română. Dinamica limbii. Dinamica interpretării. Actele celui de-al 7-lea Colocviu al Catedrei de Limba Română (7-8 decembrie 2005)*. București: Editura Universității din București, 113–118.

Nedelcu, Isabela (2009). *Categoria partitivului în limba română*. București: Editura Universității din București.

Pană Dindelegan, Gabriela (1999). *Sintaxa grupului verbal*. Ediția a II-a. Brașov: Editura AULA.

Stan, Camelia (2013). *O sintaxă diacronică a limbii române vechi*. București: Editura Universității din București.

Vasiliu, E și Golopenția-Eretescu, Sanda (1969). *Sintaxa transformațională a limbii române*. București: Editura Academiei R.S.R.

BDD-V5064 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:33 UTC)